

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/154/2006

SKUTKI GLOBALIZACJI DLA POLSKI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

Kwestię globalizacji gospodarki poruszaliśmy w naszych badaniach prawie trzy lata temu. Już wówczas Polacy na ogół pozytywnie oceniali wzrost powiązań i zależności ekonomicznych na świecie oraz rozwój firm międzynarodowych. Mimo generalnie pozytywnej opinii o globalizacji, niejednoznacznie postrzegano konsekwencje tego procesu. W ocenie społecznej bowiem zyskują na nim przede wszystkim kraje bogate, natomiast tracą – ubogie. Dość powszechne było ponadto przekonanie, że proces ten przyczynia się do pogłębiania nierówności w poziomie życia ludzi w różnych krajach oraz do zwiększania się liczby bezrobotnych¹.

W tym roku powróciliśmy do tej kwestii². Tym razem pytaliśmy o skutki globalizacji dla Polski i Polaków oraz o akceptację ograniczenia niektórych negatywnych zjawisk towarzyszących temu procesowi³.

OGÓLNA OCENA SKUTKÓW GLOBALIZACJI GOSPODARKI DLA POLSKI

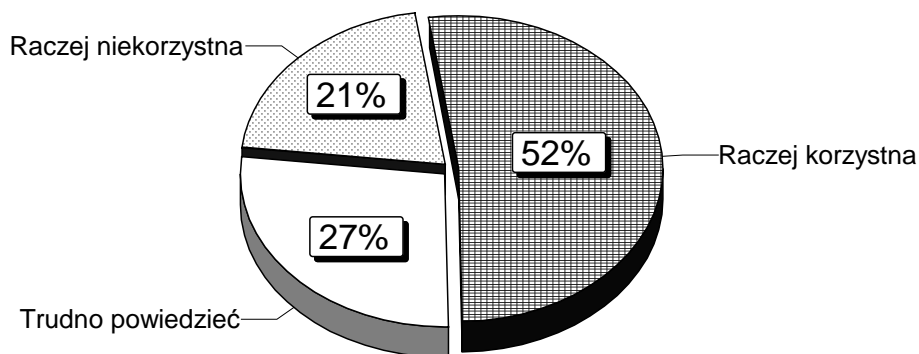
Wyniki tegorocznego badania potwierdzają pozytywne nastawienie polskiego społeczeństwa do procesu wzrostu zależności i powiązań gospodarczych między krajami. Ponad połowa badanych (52%) uznała, że globalizacja gospodarki jest korzystna dla Polski. Negatywne następstwa tego zjawiska dla naszego kraju podkreślał co piąty ankietowany (21%).

¹ Por. komunikat CBOS „Społeczne rozumienie i oceny globalizacji”, styczeń 2004.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (196) zrealizowano w dniach 8–11 września 2006 roku na liczącej 937 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

³ Badanie było częścią międzynarodowego projektu badawczego, koordynowanego przez Chicago Council on Foreign Relations and Program on International Policy Attitudes, the University of Maryland.

RYS. 1. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE GLOBALIZACJA, ZWŁASZCZA CORAZ BLIŻSZE ZWIĄZKI NASZEJ GOSPODARKI Z GOSPODARKAMI INNYCH KRAJÓW Z CAŁEGO ŚWIATA, JEST RACZEJ KORZYSTNA CZY RACZEJ NIEKORZYSTNA DLA POLSKI?

Stosunek do globalizacji gospodarki wiąże się ze statusem społeczno-materialnym respondentów, miejscem ich zamieszkania oraz wiekiem. Im wyższe wykształcenie i lepsza sytuacja materialna, tym lepsze oceny skutków globalizacji dla naszego kraju. Korzyści z pogłębiania związków między gospodarką Polski i gospodarkami innych krajów dostrzegają zatem najczęściej osoby z wyższym wykształceniem (65%), badani o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł (61%), ludzie zadowoleni z własnych warunków bytowych (66%). W grupach społeczno-zawodowych są to przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (66%). Mimo że generalnie lepszym ocenom globalizacji sprzyja wyższa pozycja społeczna, stosunkowo dużo jej zwolenników można znaleźć także wśród robotników niewykwalifikowanych (62%) oraz bezrobotnych (61%).

O korzystnych dla Polski skutkach globalizacji częściej niż przeciętnie przekonani są mieszkańcy największych miast, liczących ponad 500 tys. ludności (65%).

Kolejną kategorię osób, które w największym stopniu akceptują globalizację, stanowią ludzie młodzi – do 24 roku życia (63%), głównie uczniowie i studenci (67%).

Stosunkowo najbardziej sceptyczni wobec procesu wzrostu zależności między gospodarkami różnych państw są rolnicy, wśród których liczba zwolenników globalizacji jest równa liczbie jej przeciwników (po 40%).

W elektoratach partyjnych do zwolenników globalizacji gospodarki można zaliczyć przede wszystkim potencjalnych wyborców SLD i PO. Niemniej jednak także wśród sympatyków PiS i Samoobrony przeważa przekonanie, że jest ona korzystna dla Polski.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty*	Czy uważa Pan(i), że globalizacja, zwłaszcza coraz bliższe związki naszej gospodarki z gospodarkami innych krajów z całego świata, jest raczej korzystna czy raczej niekorzystna dla Polski?		
	Raczej korzystna	Raczej niekorzystna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	70	20	10
PO	68	15	17
PiS	49	26	25
Samoobrona	43	31	26

* Pominięto elektoraty pozostałych ugrupowań politycznych ze względu na małą ich liczebność w badanej próbie

Analiza społeczno-demograficznych oraz politycznych różnicowań postaw wobec globalizacji pokazuje, że nastawienie do tego procesu jest związane ze stosunkiem do członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Aprobata pogłębiania związków i zależności gospodarczych między państwami jest w znacznej mierze tożsama z akceptacją integracji europejskiej jako elementu procesów globalizacyjnych. Zwolenników globalizacji można bowiem znaleźć przede wszystkim w tych grupach, które najczęściej popierają przynależność naszego kraju do UE. Rosnące zadowolenie z członkostwa w Unii sprzyja zatem przekonaniu, że Polska jest beneficjentem globalizacji gospodarki.

OCENA SKUTKÓW ROZWOJU HANDLU MIĘDZYNARODOWEGO

Istotą globalizacji gospodarki jest znoszenie barier w rozwoju wymiany handlowej między krajami. Zdecydowana większość Polaków uważa, że handel międzynarodowy jest korzystny dla polskiej gospodarki i polskich firm. Co więcej, sprzyja on tworzeniu miejsc pracy w Polsce i – choć opinie na ten temat są już nieco mniej jednoznaczne – jest korzystny dla bezpieczeństwa zatrudnienia pracowników w naszym kraju. W ocenie społecznej rozwój handlu przynosi korzyści nie tylko polskim producentom, ale zyskują na nim także konsumenci. W konsekwencji większość ankietowanych sądzi, że rozwój handlu międzynarodowego wpływa korzystnie na poziom ich życia.

Opinie o pozytywnych społeczno-ekonomicznych skutkach wymiany handlowej przeważają we wszystkich badanych grupach społeczno-demograficznych. Ogólnie rzecz

biorąc, najczęściej wyrażają je osoby najlepiej wykształcone i sytuowane oraz mieszkańcy największych miast. Do grup najbardziej zadowolonych ze społeczno-gospodarczych efektów rozwoju handlu międzynarodowego można zaliczyć także ludzi młodych, w tym przede wszystkim uczniów i studentów. Warto jednak zauważyć, że ludzie młodzi (obok bezrobotnych) stosunkowo często obawiają się jego negatywnych skutków dla tworzenia miejsc pracy w Polsce.

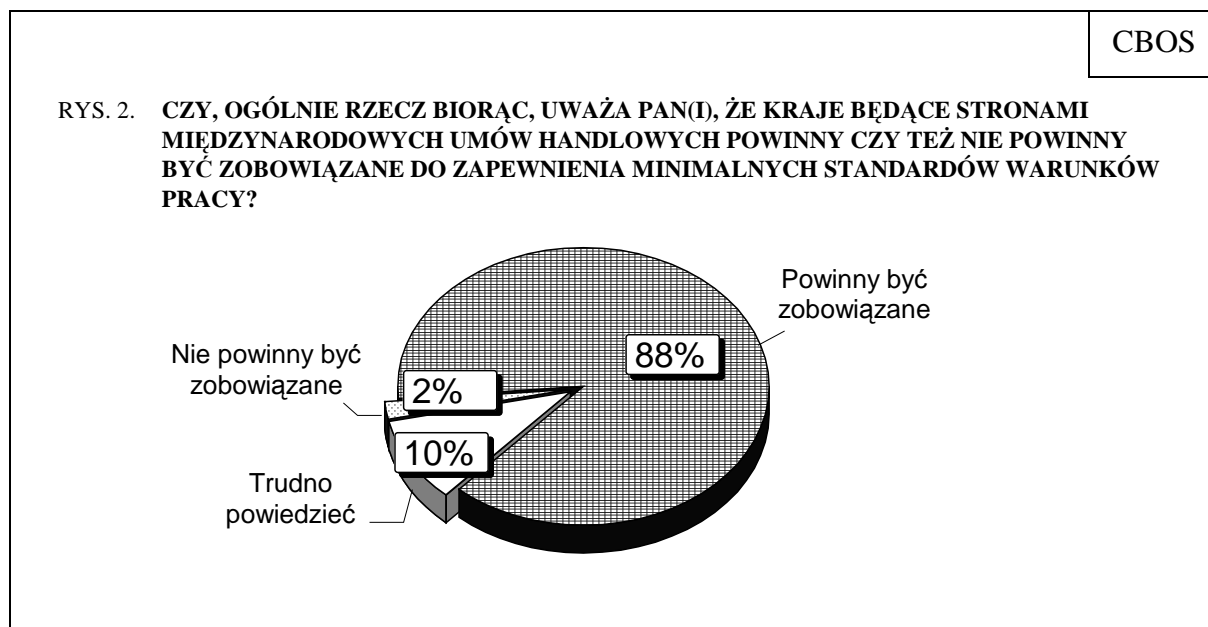
		CBOS
Czy, Pana(i) zdaniem, handel międzynarodowy jest, ogólnie rzecz biorąc, korzystny czy też niekorzystny dla:		
– polskich firm		
Korzystny		77%
Niekorzystny		10%
Trudno powiedzieć		13%
– polskiej gospodarki		
Korzystny		76%
Niekorzystny		11%
Trudno powiedzieć		13%
– tworzenia miejsc pracy w Polsce		
Korzystny		71%
Niekorzystny		14%
Trudno powiedzieć		15%
– konsumentów takich jak Pan(i)		
Korzystny		70%
Niekorzystny		12%
Trudno powiedzieć		18%
– Pana(i) poziomowi życia		
Korzystny		59%
Niekorzystny		12%
Trudno powiedzieć		29%
– bezpieczeństwa zatrudnienia pracowników w Polsce		
Korzystny		53%
Niekorzystny		21%
Trudno powiedzieć		26%
– środowiska naturalnego		
Korzystny		49%
Niekorzystny		25%
Trudno powiedzieć		26%

Stosunkowo najwięcej kontrowersji budzi wpływ handlu międzynarodowego na stan środowiska naturalnego, choć i w tym wymiarze przeważają oceny pozytywne. Opinie o korzystnym oddziaływaniu rozwoju wymiany handlowej na środowisko naturalne

przeważają niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Szczególnie uwrażliwieni na problemy związane z ekologią są ludzie młodzi – do 24 roku życia, którzy równie często oceniają wpływ handlu międzynarodowego na stan środowiska jako korzystny, co sądzą, że jest on niekorzystny (po 42%).

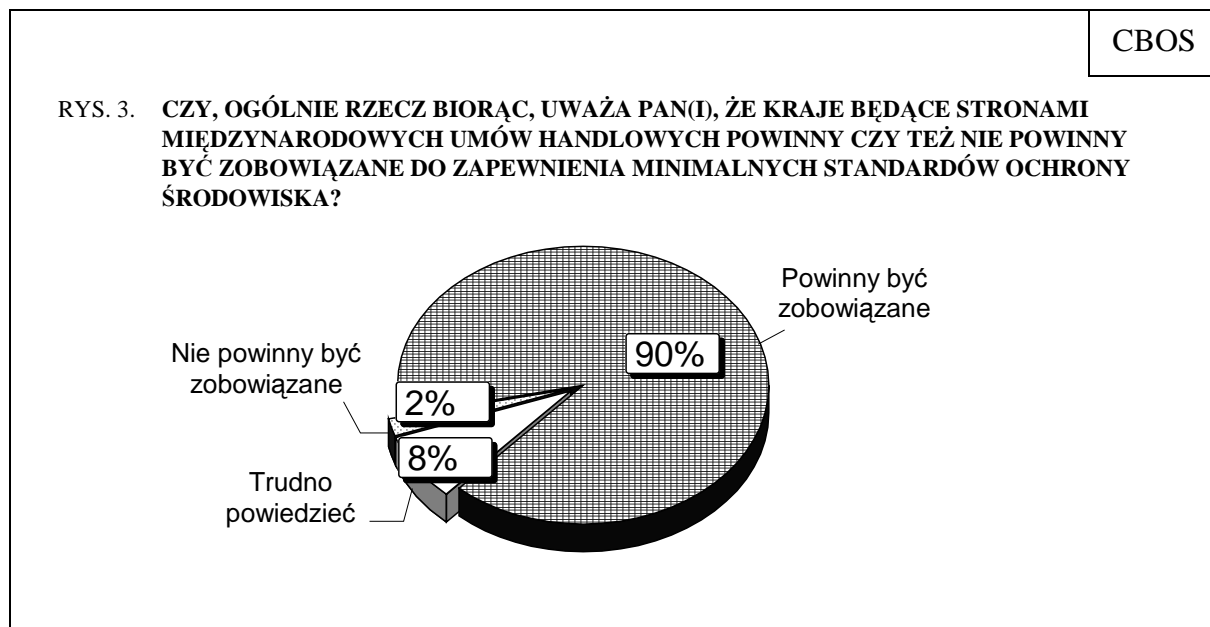
PRZECIWDZIAŁANIE NEGATYWNYM ZJAWISKOM ZWIĄZANYM Z GLOBALIZACJĄ

Mimo ogólnie wyrażanej akceptacji procesów globalizacyjnych zachodzących w gospodarce, prawie powszechne jest przekonanie, że nie powinny one przebiegać poza kontrolą społeczną. Krytycy dotychczasowego modelu globalizacji gospodarczej wśród negatywnych zjawisk z nim związanych wymieniają m.in. wycisk pracowników w krajach rozwijających się, do czego dochodzi za przyzwoleniem miejscowych władz. Praktyki takie budzą powszechny sprzeciw. W opinii ogromnej większości polskiego społeczeństwa kraje będące stronami umów handlowych powinny być zobowiązane do zapewnienia minimalnych standardów warunków pracy. Stanowisko to zyskuje poparcie we wszystkich badanych grupach społeczno-demograficznych.

Innym niekorzystnym zjawiskiem łączonym z globalizacją jest niszczenie środowiska naturalnego w krajach Trzeciego Świata, m.in. w wyniku przenoszenia produkcji do regionów o niższych standardach ekologicznych. Problem ten dostrzega ogromna większość Polaków

wyrażając przekonanie, że kraje będące stronami międzynarodowych umów handlowych powinny być zobowiązane do zapewnienia minimalnych standardów ochrony środowiska. Konieczność wprowadzenia takich standardów dostrzegają badani ze wszystkich analizowanych grup społeczno-demograficznych.

Polacy akceptują proces globalizacji gospodarki, dostrzegając jego pozytywne skutki dla kraju i dla siebie osobiście. Świadczy to o docenieniu pozytywnych efektów gospodarczego otwarcia Polski na świat po roku 1989 i niedawnego przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej. Po przeszło dwóch latach od akcesji korzyści z członkostwa w Unii stają się coraz bardziej widoczne. Integracja przyczyniła się do pobudzenia rozwoju gospodarczego w naszym kraju oraz poprawy bilansu handlowego Polski. Wiąże się to ze zmniejszeniem bezrobocia oraz odczuwanym przez pracujących polepszeniem sytuacji w zakładach pracy.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy uważa Pan(i), że globalizacja, zwłaszcza coraz bliższe związki naszej gospodarki z gospodarkami innych krajów z całego świata, jest raczej korzystna czy raczej niekorzystna dla Polski?

(%)

	Raczej korzystna	Raczej niekorzystna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	21	27	935
Płeć				
Mężczyźni	55	25	20	447
Kobiety	50	17	34	489
Wiek				
18-24 lat	63	21	16	136
25-34	60	18	22	172
35-44	50	25	25	131
45-54	53	20	26	195
55-64	50	21	29	130
65 lat i więcej	38	20	42	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	47	22	31	349
Miasto do 20 tys.	57	15	29	125
20-100 tys.	59	19	21	188
101-500 tys.	44	26	30	167
501 tys. i więcej mieszk.	65	17	18	105
Wykształcenie				
Podstawowe	40	18	42	272
Zasadnicze zawodowe	49	24	26	240
Średnie	60	20	20	324
Wyższe	65	22	13	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	21	14	59
Prac. umysł. niż. szczebla	58	24	18	80
Pracownicy fiz.- umysł.	53	21	25	61
Robotnicy wykwalifikowani	59	21	20	90
Robotnicy niewykwalifik.	62	20	18	57
Rolnicy	40	40	21	50
Pracujący na własny rach.	48	23	29	28
Bierni zawodowo				
Renciści	36	20	45	74
Emeryci	43	21	35	215
Uczniowie i studenci	67	15	18	62
Bezrobotni	61	13	26	110
Gospodynie domowe i inni	40	19	40	51
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	55	24	21	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	63	20	18	77
sekt. pryw. poza rolnict.	59	22	20	182
prywatnym gosp. rolnym	44	35	21	49
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	40	24	36	93
301-500	49	22	29	127
501-900	56	19	25	215
901-1200	56	20	24	89
Powyżej 1200 zł	61	23	16	78
Ocena własnych war. mater.				
Złe	41	21	38	229
Średnie	49	23	28	430
Dobre	66	17	17	276
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	28	36	52
Raz w tygodniu	48	22	29	485
1-2 razy w miesiącu	60	15	25	149
Kilka razy w roku	59	18	23	171
W ogóle nie uczestniczy	56	24	20	79
Poglądy polityczne				
Lewica	58	25	17	122
Centrum	56	22	22	296
Prawica	56	23	20	257
Trudno powiedzieć	41	15	44	260

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, handel międzynarodowy jest, ogólnie biorąc, korzystny czy też niekorzystny dla **polskiej gospodarki**?

(%)

	Korzystny	Niekorzystny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	76	11	13	935
Płeć				
Mężczyźni	79	12	8	447
Kobiety	72	10	18	489
Wiek				
18-24 lat	79	13	8	136
25-34	79	12	9	172
35-44	76	15	9	131
45-54	79	10	11	195
55-64	75	11	13	130
65 lat i więcej	66	8	26	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	71	16	13	349
Miasto do 20 tys.	73	9	17	125
20-100 tys.	80	9	11	188
101-500 tys.	77	8	15	167
501 tys. i więcej mieszk.	86	6	8	105
Wykształcenie				
Podstawowe	68	9	23	272
Zasadnicze zawodowe	73	17	11	240
Średnie	81	10	9	324
Wyższe	90	7	3	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	88	10	2	59
Prac. umysł. niż. szczebla	84	9	7	80
Pracownicy fiz. - umysł.	75	15	10	61
Robotnicy wykwalifikowani	80	16	4	90
Robotnicy niewykwalifik.	84	12	5	57
Rolnicy	74	16	10	50
Pracujący na własny rach.	83	6	11	28
Bierni zawodowo				
Renciści	62	11	27	74
Emeryci	70	10	20	215
Uczniowie i studenci	82	11	7	62
Bezrobotni	75	11	13	110
Gospodynie domowe i inni	69	7	24	51
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	78	14	8	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	83	13	4	77
sekt. pryw. poza rolnict.	81	12	7	182
prywatnym gosp. rolnym	75	16	8	49
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	65	15	19	93
301-500	72	15	13	127
501-900	76	9	15	215
901-1200	80	9	12	89
Powyżej 1200 zł	86	9	6	78
Ocena własnych war. mater.				
Złe	67	14	18	229
Średnie	76	12	12	430
Dobre	83	7	10	276
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	70	9	21	52
Raz w tygodniu	74	12	14	485
1-2 razy w miesiącu	79	11	10	149
Kilka razy w roku	77	13	10	171
W ogóle nie uczestniczy	81	5	14	79
Poglądy polityczne				
Lewica	79	12	9	122
Centrum	81	10	9	296
Prawica	78	12	10	257
Trudno powiedzieć	66	10	23	260

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, handel międzynarodowy jest, ogólnie biorąc, korzystny czy też niekorzystny dla **tworzenia miejsc pracy w Polsce?**

(%)

	Korzystny	Niekorzystny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	71	14	15	935
Płeć				
Mężczyźni	75	16	9	447
Kobiety	67	13	20	489
Wiek				
18-24 lat	73	19	7	136
25-34	76	12	12	172
35-44	74	17	9	131
45-54	69	17	14	195
55-64	73	10	16	130
65 lat i więcej	64	9	26	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	67	17	16	349
Miasto do 20 tys.	69	14	17	125
20-100 tys.	75	13	12	188
101-500 tys.	72	11	17	167
501 tys. i więcej mieszk.	81	12	7	105
Wykształcenie				
Podstawowe	65	9	26	272
Zasadnicze zawodowe	70	17	13	240
Średnie	75	17	8	324
Wyższe	81	12	7	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	80	16	4	59
Prac. umysł. niż. szczebla	75	16	9	80
Pracownicy fiz. - umysł.	74	14	11	61
Robotnicy wykwalifikowani	76	17	6	90
Robotnicy niewykwalifik.	82	12	6	57
Rolnicy	71	10	19	50
Pracujący na własny rach.	69	20	11	28
Bierni zawodowo				
Renciści	60	9	31	74
Emeryci	68	9	23	215
Uczniowie i studenci	74	21	5	62
Bezrobotni	66	22	12	110
Gospodynie domowe i inni	72	8	21	51
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	72	18	10	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	82	12	6	77
sekt. pryw. poza rolnict.	77	16	7	182
prywatnym gosp. rolnym	75	9	16	49
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	66	15	20	93
301-500	68	18	14	127
501-900	66	18	16	215
901-1200	82	9	9	89
Powyżej 1200 zł	86	10	4	78
Ocena własnych war. mater.				
Złe	65	14	21	229
Średnie	73	14	13	430
Dobre	75	13	12	276
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	14	23	52
Raz w tygodniu	68	15	17	485
1-2 razy w miesiącu	75	13	11	149
Kilka razy w roku	79	11	10	171
W ogóle nie uczestniczy	70	15	14	79
Poglądy polityczne				
Lewica	76	16	9	122
Centrum	74	15	11	296
Prawica	78	14	8	257
Trudno powiedzieć	59	12	28	260

Tabela 4 Czy, Pana(i) zdaniem, handel międzynarodowy jest, ogólnie biorąc, korzystny czy też niekorzystny dla konsumentów takich jak Pan(i)?

(%)

	Korzystny	Niekorzystny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	70	12	18	935
Płeć				
Mężczyźni	72	15	13	447
Kobiety	68	9	22	489
Wiek				
18-24 lat	77	13	10	136
25-34	75	10	16	172
35-44	73	14	12	131
45-54	71	14	15	195
55-64	66	12	22	130
65 lat i więcej	61	8	31	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	62	17	21	349
Miasto do 20 tys.	69	11	20	125
20-100 tys.	77	9	14	188
101-500 tys.	71	9	20	167
501 tys. i więcej mieszk.	85	5	10	105
Wykształcenie				
Podstawowe	56	13	31	272
Zasadnicze zawodowe	66	16	18	240
Średnie	80	11	10	324
Wyższe	90	3	7	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	89	6	6	59
Prac. umysł. niż. szczebla	83	7	10	80
Pracownicy fiz. - umysł.	71	12	17	61
Robotnicy wykwalifikowani	69	15	16	90
Robotnicy niewykwalifik.	80	16	5	57
Rolnicy	69	19	12	50
Pracujący na własny rach.	66	20	14	28
Bierni zawodowo				
Renciści	60	7	32	74
Emeryci	65	10	25	215
Uczniowie i studenci	84	10	6	62
Bezrobotni	62	18	20	110
Gospodynie domowe i inni	59	11	31	51
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	77	11	13	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	79	8	13	77
sekt. pryw. poza rolnict.	75	13	12	182
prywatnym gosp. rolnym	76	15	9	49
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	58	20	22	93
301-500	64	15	21	127
501-900	73	8	19	215
901-1200	82	8	10	89
Powyżej 1200 zł	78	11	11	78
Ocena własnych war. mater.				
Złe	62	14	24	229
Średnie	70	12	18	430
Dobre	78	10	13	276
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	12	23	52
Raz w tygodniu	65	13	21	485
1-2 razy w miesiącu	77	11	13	149
Kilka razy w roku	78	11	11	171
W ogóle nie uczestniczy	76	6	19	79
Poglądy polityczne				
Lewica	77	10	13	122
Centrum	77	9	14	296
Prawica	73	14	13	257
Trudno powiedzieć	57	13	30	260

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, handel międzynarodowy jest, ogólnie biorąc, korzystny czy też niekorzystny dla Pana(i) poziomu życia?

(%)

	Korzystny	Niekorzystny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	12	29	934
Płeć				
Mężczyźni	62	15	23	447
Kobiety	56	10	34	488
Wiek				
18-24 lat	75	8	17	136
25-34	61	12	27	172
35-44	60	13	26	131
45-54	56	17	27	194
55-64	57	13	30	130
65 lat i więcej	49	9	43	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	53	15	32	348
Miasto do 20 tys.	56	13	30	125
20-100 tys.	65	11	24	188
101-500 tys.	59	11	30	167
501 tys. i więcej mieszk.	71	5	24	105
Wykształcenie				
Podstawowe	49	13	38	271
Zasadnicze zawodowe	55	15	30	240
Średnie	67	11	21	324
Wyższe	69	8	23	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	70	13	17	59
Prac. umysł. niż. szczebla	75	8	18	80
Pracownicy fiz. - umysł.	61	15	24	61
Robotnicy wykwalifikowani	67	10	23	90
Robotnicy niewykwalifik.	68	18	15	56
Rolnicy	52	18	30	50
Pracujący na własny rach.	56	16	27	28
Bierni zawodowo				
Renciści	51	12	37	74
Emeryci	50	9	41	215
Uczniowie i studenci	76	10	15	62
Bezrobotni	55	17	28	110
Gospodynie domowe i inni	44	13	43	51
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	64	13	23	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	69	14	17	77
sekt. pryw. poza rolnict.	67	13	20	181
prywatnym gosp. rolnym	57	15	28	49
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	54	13	33	93
301-500	61	18	22	127
501-900	60	11	29	215
901-1200	69	10	21	89
Powyżej 1200 zł	74	7	19	78
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	19	36	229
Średnie	60	11	29	429
Dobre	69	8	22	276
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	53	11	36	52
Raz w tygodniu	55	14	31	485
1-2 razy w miesiącu	57	12	31	149
Kilka razy w roku	66	12	22	170
W ogóle nie uczestniczy	74	4	22	79
Poglądy polityczne				
Lewica	64	15	21	122
Centrum	63	11	26	295
Prawica	67	13	20	257
Trudno powiedzieć	44	12	45	260

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, handel międzynarodowy jest, ogólnie biorąc, korzystny czy też niekorzystny dla **środowiska naturalnego**?

(%)

	Korzystny	Niekorzystny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	25	26	935
Płeć				
Mężczyźni	56	26	18	447
Kobiety	42	25	33	489
Wiek				
18-24 lat	42	42	16	136
25-34	48	26	26	172
35-44	49	28	22	131
45-54	51	24	25	195
55-64	56	21	24	130
65 lat i więcej	48	14	38	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	43	28	29	349
Miasto do 20 tys.	50	18	32	125
20-100 tys.	54	27	19	188
101-500 tys.	49	24	26	167
501 tys. i więcej mieszk.	59	23	18	105
Wykształcenie				
Podstawowe	47	18	35	272
Zasadnicze zawodowe	48	25	28	240
Średnie	52	31	17	324
Wyższe	47	29	24	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	52	26	22	59
Prac. umysł. niż. szczebla	42	39	19	80
Pracownicy fiz. - umysł.	49	26	25	61
Robotnicy wykwalifikowani	58	25	17	90
Robotnicy niewykwalifik.	63	23	15	57
Rolnicy	57	25	18	50
Pracujący na własny rach.	48	32	20	28
Bierni zawodowo				
Renciści	45	13	41	74
Emeryci	49	19	32	215
Uczniowie i studenci	53	36	11	62
Bezrobotni	42	31	27	110
Gospodynie domowe i inni	34	20	46	51
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	48	24	28	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	54	28	17	77
sekt. pryw. poza rolnict.	51	33	16	182
prywatnym gosp. rolnym	62	21	17	49
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	34	34	31	93
301-500	57	23	20	127
501-900	47	25	28	215
901-1200	49	32	19	89
Powyżej 1200 zł	49	31	20	78
Ocena własnych war. mater.				
Złe	47	20	33	229
Średnie	51	26	23	430
Dobre	47	28	25	276
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	18	39	52
Raz w tygodniu	47	25	29	485
1-2 razy w miesiącu	54	27	19	149
Kilka razy w roku	53	24	23	171
W ogóle nie uczestniczy	49	32	19	79
Poglądy polityczne				
Lewica	54	29	17	122
Centrum	50	26	24	296
Prawica	57	25	17	257
Trudno powiedzieć	37	22	41	260